

**ДЖЕФФРІ
АРЧЕР**

**II
ГРІХИ
БАТЬКІВ**

Роман

**ХРОНІКИ
КЛІФТОНА**

Харків
«ФОЛІО»
2020

ГАРРІ КЛІФТОН 1939—1941

1

— Моє ім'я — Гаррі Кліфтон.

— Ага, а моє — Бейб Рут¹, — кепкував детектив Коловський, запалюючи цигарку.

— Ні, — заперечив Гаррі, — ви не розумієте. Сталася жахлива помилка. Я Гаррі Кліфтон, англієць із Бристоля. Я служив на тому ж кораблі, що й Том Бредшоу.

— Збережіть цю версію для свого адвоката, — порадив детектив і видихнув, наповнивши тісне приміщення хмарою диму.

— У мене немає адвоката, — запротестував Гаррі.

— Якби я потрапив у біду, як ти, жевжику, єдиною надією на порятунок вважав би Сефтона Джелкса.

— А хто такий Сефтон Джелкс?

— Ти, мабуть, і не чув про найметкішого юриста у Нью-Йорку, — зауважив детектив, випускаючи ще одну порцію диму. — Але в нього призначена зустріч із тобою завтра на дев'яту годину, а Джелкс навіть не вийде зі свого кабінету, якщо його рахунок не оплатили заздалегідь.

— Але... — почав було Гаррі, коли Коловський поплескав долонею двері камери.

¹ Джордж Герман Рут-молодший (1895—1948), більше відомий за прізвиськом Бейб Рут — американський бейсболіст, легенда американського спорту.

— Тому коли Джелкс з'явиться тут завтра вранці, — продовжив детектив, ігноруючи слова Гаррі, — тобі краще буде вигадати переконливішу історію, ніж арешт не того чоловіка. Ти назвався імміграційному службовцю Томом Бредшоу, і якщо цього було достатньо йому, достатньо буде й для судді.

Двері камери відчинилися, але детектив ще встиг видихнути хмару диму наостанок, що змусило Гаррі закашлятися. Коловський більше не сказав ні слова, вийшов у коридор і грюкнув за собою дверима. Гаррі впав на нари, прикріплені до стіни, і поклав голову на тверду, як цегла, подушку. В'язень звів погляд на стелю і задумався про те, як він опинився у поліційній камері по інший бік світу зі звинуваченням у вбивстві.

Двері відчинилися задовго до того, як ранкове світло змогло продертися крізь ґрати на вікні камери. Незважаючи на ранню годину, Гаррі відчув, що виспався.

Охоронець зайшов, несучи тацю з їжею, яку Армія порятунку не вважала б прийнятною навіть для безхатченка без цента за душею. Щойно він поставив тацю на маленький дерев'яний столик, то відразу ж мовчки вийшов.

Гаррі мимохіть глянув на їжу, затим узявся походжати по камері. З кожним кроком він набирав певності, що як тільки пояснить панові Джелксу, чому змінив своє ім'я на Тома Бредшоу, все хутко вирішиться. Безумовно, найгірше покарання, якого він заслуговує, — депортація. Оскільки ж у намірі бранця якраз і входило повернення до Англії, щоби вступити до військово-морського флоту, все це відповідало його первісному задуму.

Близько дев'ятої ранку Гаррі сидів на краю двоярусних нарів і нетерпеливився: коли ж з'явиться той пан Джелкс? Нарешті аж о дев'ятій дванадцять масивні залізні двері відчинилися. Гаррі підвівся. Тюремний наглядач впустив високого поставного чоловіка зі сріблясто-сивою чуприною. Гаррі подумав, що той, мабуть, приблизно такого ж віку, як і його дідусь. Пан Джелкс був одягнений у темно-синій костюм у смужку, білу сорочку та смугасту краватку. Втомлений погляд очей виказував, що цього чоловіка мало що в житті може здивувати.

— Доброго ранку, — привітався гість усміхнувшись. — Мое ім'я — Сефтон Джелкс. Я працюю у фірмі «Джелкс, Майерс та Ебернеті», і мої клієнти, пан і пані Бредшоу, попросили мене представити вас у майбутньому судовому процесі.

Гаррі підсунув Джелксові єдиний стілець у своїй камері, наче давньому приятелю, що завітав під час навчання в Оксфорді на горнятко чаю. Він сів на нари і спостерігав за адвокатом. А той відкрив течку, дістав звідти жовтий нотатник і поклав на стіл.

Тоді витягнув авторучку з внутрішньої кишені й сказав:

— Можливо, ви почнете з того, щоби назвати своє ім'я? Адже ми обоє знаємо, що ви — не лейтенант Бредшоу.

Якщо юрист і був здивований оповіддю Гаррі, то цього не показав. Схиливши голову, він старанно занотовував усе сказане, коли Гаррі пояснював, як опинився в буцегарні. Гаррі закінчив свою розповідь, сподіваючись, що його проблеми, безумовно, незабаром закінчатся, якщо на його боці виступить такий досвідчений юрист. Правда, це було до того, як він почув перше запитання Джелкса.

— Ви кажете, що написали своїй матері листа, коли перебували на «Зірці Канзасу», в якому пояснили, чому саме назвалися Томом Бредшоу?

— Усе правильно, сер. Я не хотів, аби моя мати страждала від туги, і водночас мені було потрібно пояснити, чому прийняв таке радикальне рішення.

— Авжеж, я можу зрозуміти, чому ви, можливо, вважали, що зміна імені вирішить усі ваші нагальні проблеми, іще не розуміючи, що це може спричинити цілу низку набагато гірших, — зазначив Джелкс.

Його наступне запитання здивувало Гаррі ще більше.

— Можете пригадати зміст цього листа?

— Ще б пак! Я переписував його стільки разів, що можу відтворити написане майже дослівно.

— Тоді дозвольте перевірити вашу пам'ять, — запропонував Джелкс і без жодного слова вирвав аркуш паперу зі свого жовтого нотатника й передав Гаррі свою авторучку.

Гаррі знадобилося трохи часу, щоби пригадати свої слова, перш ніж узятися відтворювати текст:

«Люба матусю!

*Я зробив усе, що в моїй змозі, аби переконатися, що ти отри-
маєш цього листа, перш ніж хто-небудь зможе повідомити, що
я загинув у морі. Як видно з дати цього листа, я не помер, коли
«Девонець» потопили 4 вересня. Насправді мене врятував амери-
канський корабель, і я навіть цілком здоровий. Проте у мене ви-
никла можливість назватися іншою людиною. Я зробив це, споді-
ваючись, що такий вчинок звільнить і тебе, і сім'ю Беррінгтонів
від багатьох клопотів, які я мимоволі спричинив за багато років.*

*Важливо, щоб ти усвідомила: мої почуття до Емми жодним
чином не ослабли на далекій відстані від неї. Але сумніваюся, що
маю право вимагати, аби вона упродовж життя трималася при-
марної надії, що я колись зможу довести, нібито мій батько —
Артур Кліфтон, а не Г'юго Беррінгтон. Таким чином вона зможе
принаймні планувати своє майбутнє з кимось іншим. Заздрю цьо-
му чоловікові...*

*Планую повернутися до Англії найближчим часом. Якщо ти
отримаєш якесь повідомлення від Тома Бредшоу — воно буде від
мене.*

*Я вийду на контакт із тобою, як тільки повернуся до Англії.
А тим часом змушений просити тебе зберігати мою таємницю
так само ретельно, як зберігала свої власні упродовж багатьох
років.*

Твій люблячий син Гаррі».

Коли Джелкс закінчив читати листа, він знову заскочив Гаррі
зненацька.

— Ви особисто надіслали цього листа, пане Кліфтон? — запи-
тав він. — Чи, може, попросили зробити це когось іншого?

Гаррі одразу відчув неспокій. Він вирішив не згадувати, що
просив доктора Воллеса доправити листа його матері, коли той
повернеться до Бристоля за два тижні. Він остерігався, що Джелкс
може переконати доктора Воллеса не пересилати листа, і тоді його
мати не зможе дізнатися, що її син досі живий.

— Я надіслав листа, коли зійшов на берег, — сказав він.

Літній адвокат поміркував, тоді озвався знову:

— А ви маєте якісь докази того, що ви — Гаррі Кліфтон, а не
Томас Бредшоу?

— Ні, сер, не маю, — без вагань відповів Гаррі, болісно усвідомлюючи, що ніхто на борту «Зірки Канзасу» не мав жодних сумнівів у тому, що він — Том Бредшоу. А ті люди, котрі могли підтвердити його версію, живуть по інший бік океану, більш ніж за три тисячі миль звідси.

— Тоді я можу вам допомогти, пане Кліфтон. Адже, як я розумію, ви все ще бажаєте, щоби панна Емма Беррінгтон повірила, що ви мертві? Якщо це справді так, — Джелкс розплився лукавою посмішкою на обличчі, — я можу вам запропонувати вирішення цієї проблеми.

— Вирішення? — не повірив Гаррі, вперше відчувши надію.

— Але це лише в тому випадку, якщо ви погодитесь поки що побути Томасом Бредшоу.

Гаррі мовчав.

— Окружна прокуратура визнала, що обвинувачення проти Бредшоу в кращому разі є другорядними. А єдиний реальний доказ, за який вони чіпляються, — це те, що він виїхав із країни наступного ж дня після вчинення злочину. Усвідомлюючи слабкість своїх аргументів, вони погодилися зняти звинувачення в убивстві, якщо ви визнаєте свою провину. Адже це порівняно легше звинувачення — дезертирство з американської армії.

— Але як мені погодитися на це? — не второпав Гаррі.

— Можу назвати три вагомні причини, — відповів Джелкс. — По-перше, якщо ви цього не зробите, то, швидше за все, отримаєте шість років в'язниці за надання брехливих свідчень при в'їзді до США. По-друге, ви зберегли б свою анонімність. Отож у сім'ї Беррінгтонів не буде підстав вважати, що ви досі живі. І по-третє: Бредшоу готові заплатити вам десять тисяч доларів, якщо ви посядете місце їхнього сина.

Гаррі одразу ж утямив: це ж можливість віддячити матері за всі жертви, на які вона пішла заради нього за всі ці роки! Така значна сума змінила б її життя. Вона б полишила вітальню і спальню будиночка на Стілл-Гаус-лейн, уникнувши щотижневого грюкання у двері збирача орендної платні. Вона, можливо, навіть змогла б відмовитися від роботи офіціантки у «Гранд-готелі», щоб дозволити собі легше життя. Правда, Гаррі вважав це малоімовірним. Але перш ніж погодитись на плани Джелкса, він хотів дещо з'ясувати.

ЗМІСТ

Гаррі Кліфтон. 1939—1941	5
Емма Беррінгтон. 1939—1941	38
Джайлз Беррінгтон. 1939—1941	65
Гаррі Кліфтон. 1941	79
Емма Беррінгтон. 1941	84
Джайлз Беррінгтон. 1941	97
Емма Беррінгтон. 1941	110
Джайлз Беррінгтон. 1941—1942	124
Г'юго Беррінгтон. 1939—1942	148
Мейзі Кліфтон. 1939—1942	158
Емма Беррінгтон. 1941—1942	191
Г'юго Беррінгтон. 1942—1943	204
Емма Беррінгтон. 1942	237
Гаррі Кліфтон. 1945	255